

de videregående uddannelser samtidig være en væsentlig og nødvendig investering i Danmarks fremtid.

Ved omlægningen af de videregående uddannelser er det vigtigt at sikre en styrkelse af forskningen på universiteter og højere læreanstalter.

En stærk grundforskning er en forudsætning for en kvalificeret undervisning på højt niveau og for den anvendte forskning og den teknologiske udvikling. Uden en alsidig grundforskning af høj kvalitet på universiteter og højere læreanstalter vil Danmark sakke agterud og forskeruddannelsen forringes. Den borgerlige regering har fejltreageret over for denne udfordring.

Konsekvensen af de senere års nedskæringer i den offentlige grundforskning har været:

- Problemer med at fastholde basisbevillinger til egentlige basale forskningsformål.
- Øget tidsforbrug for forskerne til udarbejdelse af ansøgninger og ekstern afrapportering.
- Problemer med at sikre kontinuitet i den langsigtede videnskabsbygning.
- Problemer med at rekruttere og fastholde forskere på de videregående uddannelser.
- Problemer med centralisering af forskningen.
- Demoralisering af universiteters og læreanstalters forskningsmiljøer.

Forslagsstillerne opfordrer til, at den førte politik ændres til:

- Genopretning af forskningsbevillingerne til de enkelte universiteter og højere læreanstalter.
- Øget antal forskningsstipendiater og ledsagende bevillinger til laboranthjælp, materialer etc.
- Stigning i bevillingerne til forskningsrådene og omlægning af bevillingspraksis til større og flerårige projektbevillinger.
- Stimulering til øget koordinering af samarbejde mellem eksisterende forskningsinstitutioner.

Undervisnings- og forskningsministerens bidrag til en løsning af problemerne har hidtil været beskedent.

Forslagsstillerne ønsker derfor udarbejdet en handlingsplan for de videregående uddannelser, der kan medvirke til en sammenhængende og holdbar politik over for de videregående uddannelser.

Bemærkninger til de enkelte punkter

ad 1) Afvikling af adgangsbegrænsningen til de videregående uddannelser

I 1988 søgte 12.800 unge forgæves om en plads på en videregående uddannelse. Tallet har været stigende, siden totaldimensioneringen blev indført i 1977.

Mange af de unge, der hvert år afvises, finder heldigvis andre uddannelser eller kommer i beskæftigelse.

Der er imidlertid en del unge, der tabes som følge af, at de ikke kommer i gang med en uddannelse. Bl.a. er der mange, som på forhånd opgiver at søge og derfor slet ikke er med i de 12.800.

Der er endvidere en del unge, som godt nok finder beskæftigelse, men i jobfunktioner, som på ingen måde kan blive en livsstilling for dem. Denne type unge, som aldrig opnår en fast tilknytning til arbejdsmarkedet, viser sig dels i det sociale system, dels i deres søgen efter uddannelsespladser. Deres chancer her er normalt ikke store, bl.a. fordi de har en række sociale forpligtelser.

En tilgangsdimensionering på grundlag af prognoser for beskæftigelse i fremtiden er overordentlig svær at realisere. Dels varer det adskillige år, før de studenter, der optages i 1989, kommer ud på arbejdsmarkedet, dels har det i de senere år vist sig, at kandidaterne i stærkt stigende omfang finder beskæftigelse uden for de traditionelle områder, en udvikling, som må anses for at være accelererende de kommende år, bl.a. som konsekvens af de nye kombinationsuddannelser.

På den baggrund finder forslagsstillerne, at der bør lægges større vægt på de uddannelsessøgendes egne ønsker med henblik på valg af studium. Forslagsstillerne er også af den opfattelse, at der på denne måde vil kunne opnås et formindsket frafald, færre omvalg og kortere gennemførelsestider.

Forslagsstillerne ønsker, at handlingsplanen skal indeholde et forslag til afvikling af adgangsbegrænsningen. Afviklingen skal ske i løbet af maksimalt 3 år og finansieres gennem besparelser på arbejdsløshedsdagpenge og socialområdet.

Forslagsstillerne finder, at en løsning af problemerne på de videregående uddannelser er presserende. Uden en bevidst og effektiv satsning på uddannelse og forskning får Danmark ikke løst sine helt grundlæggende omstillings- og fornyelsesproblemer.

ad 2) Sammenhæng mellem undervisning og forskning

For forslagsstillerne er det et grundlæggende princip at fastholde sammenhængen mellem forskning og undervisning. Det skaber et aktuelt undervisningsindhold samt et dynamisk og kritisk forskningsmiljø. Med samme baggrund er vi gået ind for at øge vejledningsforpligtelsen på sektorforskningsinstitutionerne.

Forskningsresultaternes overføring til de studerende kan kun ske, såfremt to forhold er opfyldt: De ansatte ved de videregående uddannelser skal have tid